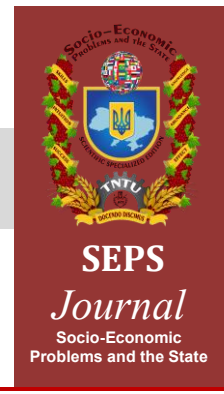

ISSN 2223-3822

Kovalska, L., Parkhomenko, O. & Chorna, L. (2025) Volontourism in Ukraine during the russo-ukrainian war: realities and trends. *Socio-Economic Problems and the State* (electronic journal), Vol. 32, no. 1, pp. 134-145. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2025/25klvrat.pdf>

ВОЛОНТУРИЗМ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: РЕАЛІЇ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Леся КОВАЛЬСЬКА

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
вул. Галицька 201 Б, м. Івано-Франківськ, 76008, Україна
e-mail: lesia.kovalska@pnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7582-8249>

Олександр ПАРХОМЕНКО

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
вул. Гетьмана Полуботка, 53, м. Чернігів, 14013, Україна
e-mail: sasho1979turizm@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7939-9576>

Любов ЧОРНА

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
вул. Галицька 201 Б, м. Івано-Франківськ, 76008, Україна
e-mail: liubov.chorna@pnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8959-3003>

Article history:

Received: April
1st Revision: April
Accepted: May

JEL classification:

Z3
Z32

UDC:

323:338.48(477) «2014/...»

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd.2025.01.134>

Анотація: Повномасштабне російське вторгнення в Україну у 2022 році призвело до суттєвих змін у туристичному секторі країни, спричинивши появу нових видів туризму та форм громадянської участі. Одним із таких явищ став волонтуризм – поєднання волонтерства та подорожей, спрямоване на підтримку суспільно важливих ініціатив, зокрема допомоги військовим й вимушено переселеним особам; організацію та проведення дозвілля й відпочинку для незахищених верст населення; а також на ліквідацію наслідків бойових дій, підтримку національної культурної спадщини тощо.

Метою статті є оцінка сучасного стану та тенденцій розвитку волонтуризму в умовах воєнного стану в Україні шляхом аналізу вітчизняного та міжнародного досвіду. Під час дослідження використано порівняльний метод, контент-аналіз інституційних даних та кейс-аналіз волонтерських ініціатив. Автори виявляють відсутність комплексних досліджень з даної тематики та пропонують частково заповнити цю прогалину.

Результати дослідження розкривають еволюцію українського волонтерського руху, презентують відновлення країни й української ідентичності та розбудову національної єдності через призму волонтуризму. У статті наведено огляд академічних визначень терміну «волонтуризм» з уточненням концептуальних меж. Визначено регіональні відмінності у рівні волонтерської активності в Україні. Класифіковано основні форми волонтерства, проаналізовано кількісну динаміку до та під час повномасштабного вторгнення росії на територію України, вікову структуру та рівень освіченості українських волонтерів. Зазначено міжнародний досвід у популяризації волонтерської діяльності та роль національних і міжнародних організацій у його становленні.

Наукова новизна полягає у контекстуалізації волонтуризму в умовах війни, що триває, та його позиціонуванні як чинника соціальної стійкості й національного відновлення. Практична цінність дослідження полягає у визначенні стратегічних пріоритетів інтеграції волонтуризму в національні програми відновлення та розвитку громадянського суспільства.

Ключові слова: волонтуризм, війна, волонтерство, Україна, економіка.

Ковальська Л., Пархоменко О., Чорна Л. Волонтуризм в Україні під час російсько-української війни: реалії та тенденції. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2025. Вип. 1 (32). С. 134-145. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2025/25klvrat.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 р. спричинило глибокі трансформації у всіх сферах суспільного життя, у тому числі й у туризмі. Одним із нових явищ, що набуло особливої актуальності в умовах війни, є волонтуризм – форма волонтерської діяльності, поєднана з подорожами, яка передбачає участь громадян у суспільно значущих ініціативах, включаючи допомогу військовим, переселенцям, ліквідацію наслідків бойових дій, підтримку культурної спадщини тощо. У сучасних умовах волонтуризм в Україні виступає не лише як форма громадянської активності, а й як важливий елемент соціальної згуртованості, самореалізації особистості та відновлення регіонів, постраждалих від війни.

Попри зростаючу роль волонтуризму у суспільному житті, ця тематика залишається недостатньо дослідженою в науковому дискурсі, особливо у контексті воєнного часу. Відсутність чітких теоретико-методологічних підходів до аналізу волонтуризму як особливої форми соціального та туристичного феномену ускладнює розробку практичних рекомендацій для державних інституцій, неурядових організацій, волонтерських рухів і туристичних операторів. Особливо уваги потребують питання мотивації волонтерів, безпекових аспектів організації волонтеристських поїздок, механізмів координації між регіональними громадами, державою та міжнародними партнерами.

Статистичні дані свідчать про значне зростання волонтерської активності серед українців під час війни. Згідно з дослідженням соціологічної групи «Рейтинг», проведеним у червні 2023 р., 49% українців займаються волонтерською діяльністю, з них 6% – на постійній основі. Найактивнішими є громадяни віком 18–50 років, а найвищий рівень залученості спостерігається на заході країни (86%) [8].

Особливо активною є молодь. За даними дослідження «Молодіжне волонтерство в Україні», проведеного у рамках програми USAID «Мріємо та діємо» у 2022 р., кожна друга молода людина в Україні почала займатися волонтерством після початку повномасштабного вторгнення. З метою координації їх зусиль та дій, Міністерство Молоді та спорту України окреслило спільний план дій з Українською Волонтерською Службою, зазначивши ключові напрями співпраці у 2025 р.: залучення громадських організацій та активістів й державних структур до волонтерства; популяризація Національної Волонтерської Платформи з метою утвердження української національної та громадянської ідентичності; запровадження сертифікатів волонтерської діяльності, як офіційного визнання значущості волонтерів у суспільному розвитку [9].

Водночас, за даними Державної податкової служби, загалом від початку повномасштабної війни кількість офіційних волонтерів зросла у 21 раз. Проте, офіційна реєстрація волонтерів залишається низькою, станом на грудень 2023 р. вона складає 6734 осіб [11].

Таким чином, дослідження волонтуризму в умовах війни в Україні є важливим як у науковій, так і в практичній площині. Це дозволяє глибше зрозуміти соціальні процеси, які відбуваються під впливом війни та сприяє формуванню ефективних стратегій підтримки громадянської активності, розвитку туризму як інструменту відновлення країни та розбудови національної єдності.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Концепція та практика волонтуризму визнає взаємозалежність туризму від культури та екології громади, що приймає, відкриває можливості для підвищення стійкості туризму, а також сприяє усуненню або пом'якшенню негативних наслідків [17]. Волонтерство та волонтуризм виникли у процесі трансформації зайнятості в сучасних умовах та є симбіозом інноваційних форм соціально-трудова відносин та форм

нестандартної зайнятості [6]. У період повномасштабної війни в Україні волонтуризм набув нового значення, поєднуючи волонтерську діяльність із туристичними практиками. Останні дослідження висвітлюють різні аспекти цього явища. Зокрема передумови та послуги волонтуризму, його роль у відновленні країни представлені у праці Л. Ковальської [4]. Особливості цього виду туризму, аналіз сучасного стану в Україні та вияв проблем, які стоять на шляху розвитку волонтерського туризму окреслені у праці Л. Безугла, Т. Герасименко, М. Белобородов [15]. Виникнення нових мотивів та рис у волонтуризмі (бажанням згуртуватися, працювати у команді, виявляти моральні та фізичні якості), а також вивчати нові території, ментальність та побут населення, зумовлені стиранням меж між ним та волонтерством [2]. Волонтерський туризм є новою перспективною нішею для розвитку туристичної галузі України в повоєнний період, що сприятиме економічному та соціальному розвитку країни [5].

3. Постановка завдання.

Дослідження Б. Аволіо, М. Прадос-Пенья та Е. Пардо [14] закривають методологічну прогалину у волонтуризмі та вказують на те, що лише 16,3% досліджень застосовують кількісну, а 63% – якісну парадигму. Такий однобічний якісний підхід не висвітлює особливостей цього виду туризму, тому унеможлиблює пояснення взаємозв'язків між різними змінними. Щоб заповнити цю прогалину, нами зроблено спробу застосування кількісного підходу з метою висвітлення сучасного стану волонтуризму в Україні під час російсько-української війни. З огляду на поставлене завдання, на основі ґрунтовного аналізу бібліографічних матеріалів та Інтернет-джерел, у нашому науковому доробку основну увагу спрямовано на аналіз міжнародної практики стимулювання розвитку волонтерської діяльності; розкриття зазначення основних інституцій, котрі є організаторами цієї діяльності; виокремлення категорії верств населення та їх кількісне співвідношення у залученості до волонтерства; виділення форм волонтерської діяльності; окреслення тенденцій волонтуризму під час та після завершення війни.

4. Виклад основного матеріалу.

Такі поняття як «волонтерство», «волонтерські подорожі», «волонтерський туризм» мають спільну характеристику – це мотивація діяти на благо інших або жити принципами альтруїзму, де безоплатна допомога є винагородою за сам акт волонтерства. Переклад дефініції «волонтер» з латинської на українську мову детермінується як «доброволець», «людина, котра має намір/бажання». Ці добровольці працюють повністю безкоштовно, виступають у ролі організаторів та аніматорів. За визначенням С. Вірінг [19] «волонтуристи» – це ті туристи, які з різних причин добровільно організовано проводять відпустку, яка може включати допомогу або полегшення матеріальної бідності деяких груп суспільства, відновлення певного середовища або дослідження аспектів суспільства чи навколишнього середовища. Це одне з перших академічних визначень поняття волонтурист, яке підкреслює організовану участь туристів у проектах, спрямованих на допомогу суспільству або довкіллю.

Ряд американських дослідників характеризують туристів-волонтерів як людей, котрі з тих чи інших мотивів надають перевагу проведенню організованої волонтерської діяльності у вільний від роботи час. Переважно вони задіяні у таких видах робіт, як підтримка, допомога або полегшення матеріального становища злиденних та бідних, відновлення екологічної рівноваги довкілля або дослідження різних вимірів суспільства. Вони визначають категорію «волонтерський туризм» як форму

альтернативного туризму, де прагнення до прибутку поступається більш альтруїстичному бажанню. Практика, здобута під час такого виду туризму, є більш значуща й довше запам'ятовується ніж звичайний туристичний маршрут.

За Н. Макгіхі, К. Сантос [18], волонтерський туризм передбачає використання вільного часу та коштів і відбувається поза межами звичного повсякденного життя учасника. Це визначення акцентує увагу на добровільному характері участі.

Дещо інший аспект волонтерства та волонтуризму розкриває Дж. Батчер з Кентерберійського університету Крайст-Черч (Велика Британія) [16]. Він стверджує, що волонтерство, в основному, здійснюється через Корпус миру та подібні ініціативи і діяльність такого роду пов'язана з розвитком чи модернізацією економіки держави або територіальної громади, а останні є кінцевими бенефіціарами проектно-грантових програм. При цьому туристичні об'єкти або власне туристи здебільшого виступають частиною таких програм і реалізують себе в контексті самоствердження. Тому туризм і розвиток – різні категорії й мають приналежність до різних аспектів життя та різних умов їх реалізації.

У національному полі наукового дискурсу волонтуризм має дві основні інтерпретації. Перша – зосереджує увагу на розвитку індивідуальності кожного з учасників волонтерської діяльності. Такий розвиток визначається внутрішньою самовинагородою, яку отримує волонтер від особистого внеску у певні проекти. Друга – базується на добровільному використанні (пожертві) свого часу організаторами, котрі задіяні при виконанні різного роду проектів, що спрямовані, в основному, на покращення довкілля та допомогу місцевим мешканцям.

За даними МГО «Спілка-Форум», найпопулярнішими серед національних волонтуристів є напрямки у Німеччину (39 %) та Францію (30 %) [12]. Такі країни, як Велика Британія, Іспанія та Італія є менш популярними, що пов'язано із формальностями (візами). Україну найбільше відвідують волонтери із Франції, Німеччини, Чехії, Іспанії, Японії та Словаччини. Головним джерелом для таких поїздок є платформа Volunteer World, на сайті якої наявні понад 300 проектів у різних країнах світу. Значна кількість пропозицій здійснюється у В'єтнам, Непал, Таїланд, Індію, Бразилію, Уругвай тощо.

Вибір туристичної локації туристами-волонтерами визначається рядом чинників, а саме: періодом дії волонтерського табору, що припадає як правило на літній період (липень, серпень); сформованим уявленням про країну, де буде проводитися діяльність країною чи містом проведення міжнародний/національних заходів. Наприклад, на Технічній зустрічі Alliance 2025 р., котра відбулася у Сербії проведено обговорення майбутніх волонтерських проектів та міжнародних таборів [12]. Також важливим фактором є вид занять, як-то фізична праця, висадка дерев, прибирання та реставрація історико-культурних об'єктів тощо.

В Україні подорожі з метою волонтерської діяльності почали стрімко розвиватися з періоду Незалежності. На основі процесів становлення і розвитку, котрим піддався волонтерський рух впродовж 36 років, його можна розмежувати у кілька етапів:

– I етап (1991 по 2004 рр.) – знаменується зародженням й поступовим розвитком волонтерства у межах соціальних площин (допомога самотнім та хворим людям, діяльність у релігійних спільнотах). У 2003 р. Кабінет Міністрів України видав розпорядження про формування Координаційної ради, котра б займалася питаннями підтримки та поступального розвитку волонтерства в країні.

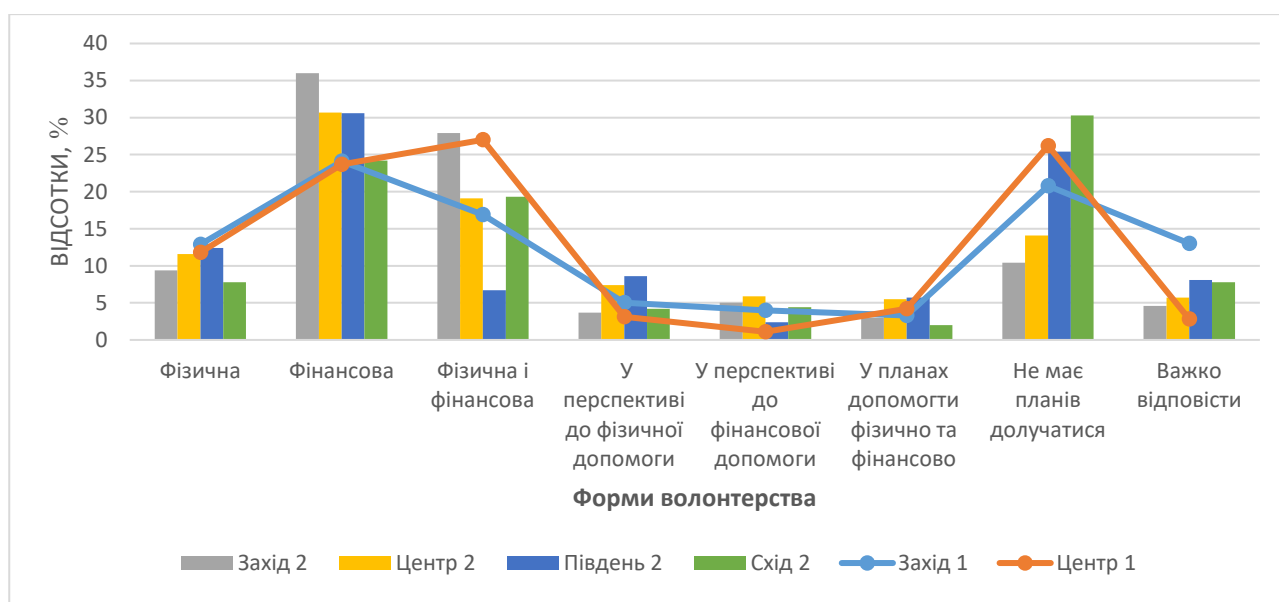
– II етап (2005–2013 рр.) – період піднесення волонтерського руху, що пов'язаний із проведенням у країні масових міжнародних заходів (Євробачення, Чемпіонат Європи з футболу). У 2011 р. прийнято закон України щодо волонтерської діяльності.

– III етап (2014 р. – лютий 2022 р.) – еволюційний розвиток волонтерського руху й перетворення його на інститут громадянського суспільства. Цьому сприяла Революція

Гідності у 2014 р. На початку цього етапу з'являються нові напрями, зокрема: воєнно-пошуковий, допомога й психологічна підтримка вимушеним переміщеним особам та біженцям із окупованих територій та територій ведення активних бойових дій.

– IV етап (24 лютого 2022 р. – триває до нині) – характеризується активізацією волонтерського руху, спричиненого повномасштабним військовим вторгненням росії на територію суверенної держави – України.

Сьогодні значна увага прикута до російсько-української війни та участь у ній волонтерів. За результатами Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (станом на початок лютого 2022 р.) відмічається низхідна активність жителів України у волонтерській роботі. На кінець лютого 2022 р. – вже 71 % респондентів стали волонтерами. З них близько 15 % – у фізичній праці, 45 % – фінансова підтримка, 28 % – фінансова і фізична робота час від часу та 12 % – інші види робіт (рис. 1.).

Рис. 1. Залученість до волонтерства українців під час російсько-української війни (станом на травень, грудень 2022 р., %).

**Захід 1 та Центр 1 (дані за травень 2022 р.);
Захід 2, Центр 2, Південь 2, Схід 2 (дані за грудень 2022 р.)**

Джерело: [13]

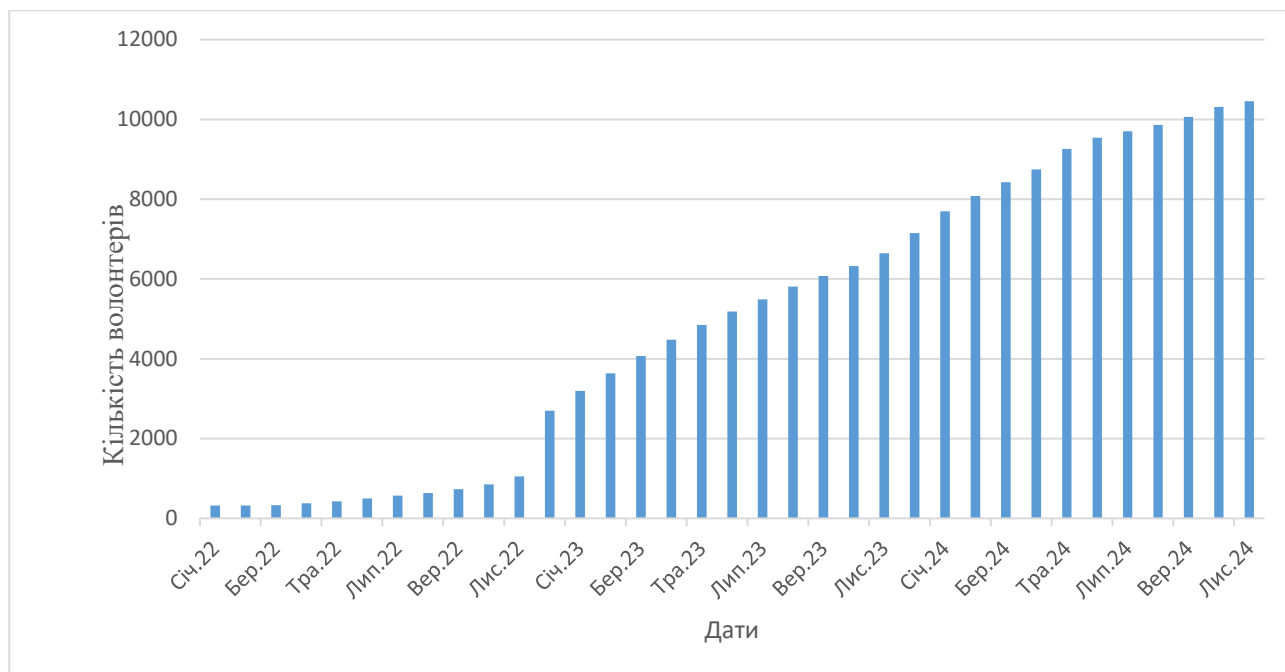
У 2023 р. волонтерську діяльність в Україні здійснювали 79 % українців. З них найпопулярнішими були проекти з організації допомоги дітям (37 %), друге місце посіли гранти з охорони природи (24 %), проекти з навчально-наукового спрямування – 17 %, інші програми – 1 %.

За даними Державної податкової служби, у 2022 р. зареєструвалося у 8 разів більше волонтерів, ніж у 2014–2021 рр. На кінець листопада 2024 р. в Україні зареєстровано 10454 волонтерів (рис. 2). Зазначена кількість на 3,5 тис осіб або у 1,5 рази більша від початку року. Втім, це менші темпи порівняно з 2023 р. [1].

Мешканці західного і центрального регіонів України більш залучені у волонтерстві, у порівнянні з південним та східним. Це пояснюється постійними повітряними тривогами та відсутністю фінансових та матеріальних ресурсів у зв'язку з активними бойовими діями. Імовірність залученості у волонтерській діяльності зростає у відповідності до збільшення соціального і культурного капіталів, матеріального становища, рівня освіти (рис. 3).

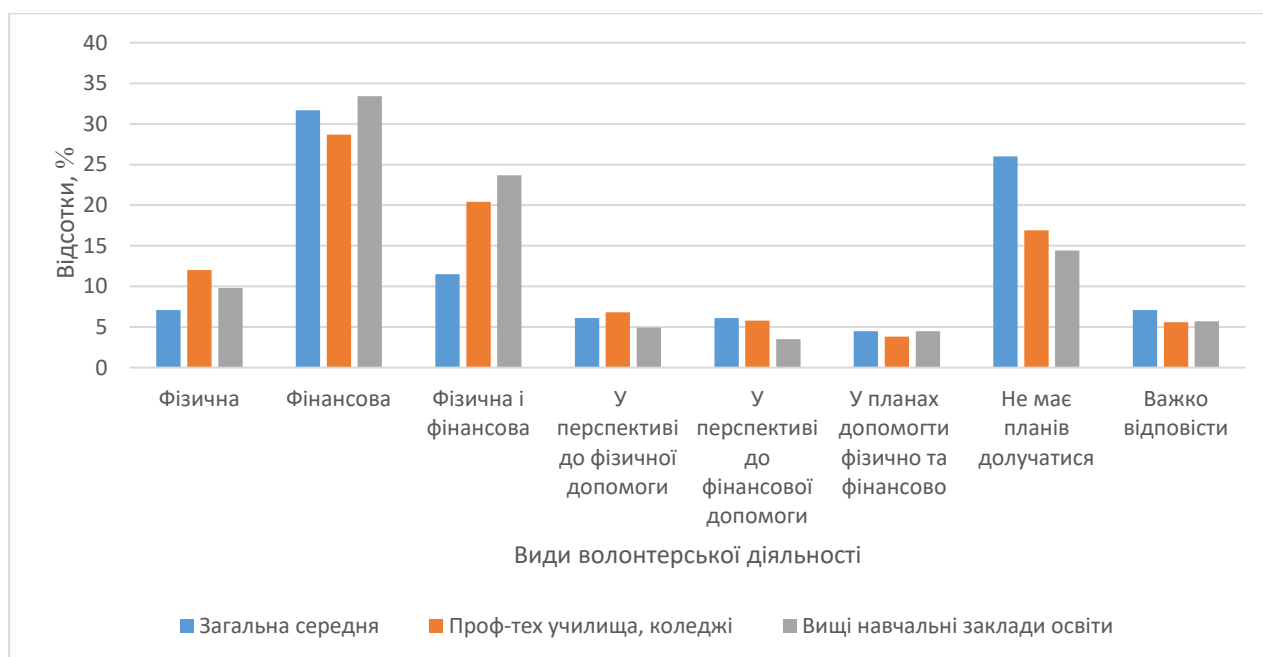
Незважаючи на складний час, який переживає Україна, значна увага приділяється підтримці та відновленню дітей, що постраждали під час війни в Україні. Так, Карітас-

спрес у червні 2024 р. 90 дітей з 9 місцевих організацій (Карітас Броди, Карітас Одеса, Карітас Івано-Франківськ, Карітас Лубни, Карітас Каменське, Карітас Чернівці, Карітас Коломия, Карітас Борислав та Карітас Дрогобич) у рамках проекту «Готуємо дітей та молодь до майбутнього» створили сприятливі умови та надали безкоштовний їм відпочинок [3]. Майстер класи для дітей шкільного та дошкільного віку, організація прибирань території для різних форм активностей й відпочинку проводить Благодійний фонд «Карітас Чернігів».

Рис. 2. Кількісна динаміка волонтерів в Україні

Джерело: [10]

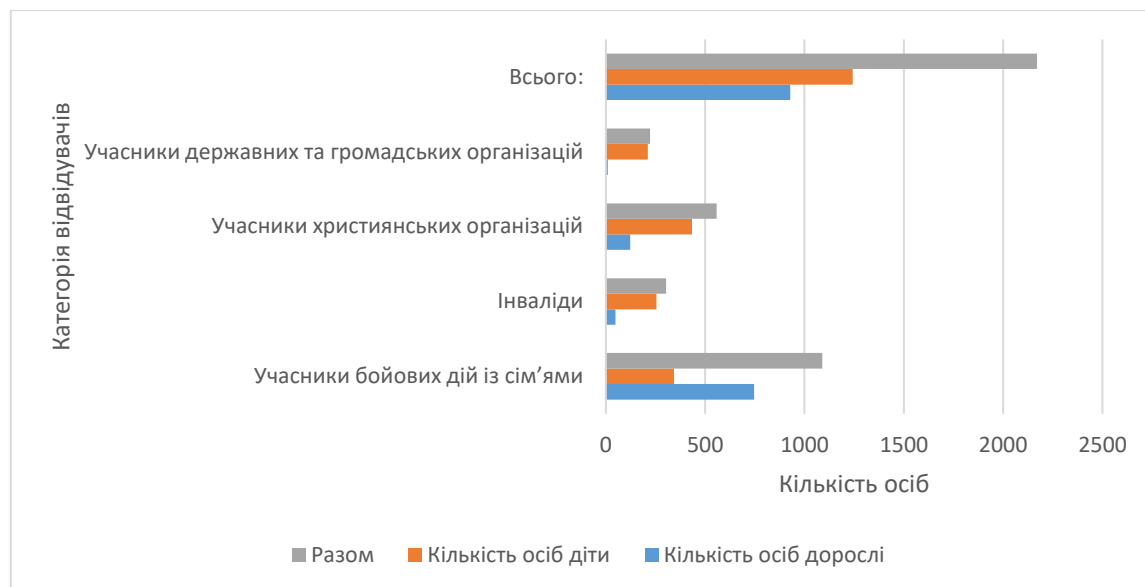

Рис. 3. Частка освіченості волонтерів, 2022 р.

Джерело: [13]

Одним із осередків волонтуризму у відносно мирній частині України є природоохоронні об'єкти. Наприклад, Галицький національний природний парк упродовж 2023 р. прийняв 2171 осіб й надав їм на волонтерських засадах екскурсійні послуги (рис. 4).

Українці, з початку повномасштабного воєнного вторгнення росії на територію України, самоактивізувалися у волонтерстві й посіли найвищий показник у світі. Для порівняння, відсоток зайнятих у волонтерстві в розвинутих мирних країнах на кшталт Великої Британії та Ірландії становить приблизно 30 % – 33 % від загальної чисельності населення. Усі вони, зазвичай, зайняті у соціальній сфері. Наприклад, у Франції – 20 % населення залучаються у сферах охорони здоров'я та реабілітації.

Рис. 4. Надання безкоштовно рекреаційних послуг у Галицькому національному природному парку упродовж 2023 р.

Джерело: [7]

З метою стимулювання розвитку волонтерської діяльності у Німеччині з 1964 р. діє державна програма «Добровольчий соціальний рік», яка дозволяє молоді цієї країни протягом року займатися волонтерською діяльністю у соціальній або екологічній сферах (на фермах, лісових господарствах, музеях тощо), а з 2002 р. така діяльність розглядається як альтернатива службі в армії.

У Чехії, згідно із Законом про волонтерську діяльність (2002 р.), неурядові організації спрямовують на роботу у державні органи, в тому числі й територіальні органи влади й самоврядування активістів на громадських засадах. Закон Угорщини (2005 р.) визначає, що організаторами волонтерської діяльності є державні установи, державні або приватні організації, котрі надають послуги у сферах соціальної допомоги, культури, освіти й захисту меншин. Принципи та критерії, що регулюють взаємовідносини між державними установами та волонтерськими організаціями, приписані у Законі про волонтерську діяльність (1991 р.) в Італії. У цій країні найбільшою волонтерською організацією є Італійський фонд волонтерів, котрий надає консультаційні та освітні послуги волонтерам та волонтерським організаціям. Закон Латвії (2003 р.) передбачає право асоціацій та фондів наймати волонтерів для виконання статутних завдань, що визначають поняття «волонтерської діяльності» та передбачає загальні правила для укладання угод цивільної відповідальності.

Розвитку національного волонтуризму сприяють також міжнародні організації та волонтери. Наприклад, український найбільший хаб, який реалізує волонтерські

освітньо-культурні програми, є Go Global, котрий презентував два напрями: Go Camp – літній мовний табір з участю іноземних волонтерів у школах усіх регіонів України; Go Camp After School – програма позашкільного навчання з іноземними волонтерами, яка проходить протягом навчального року в школах по всій країні.

Основними перевагами волонтерства та волонтуризму є діяльність та мотиваційні складові у людей доброї волі, котрі сприяють здійсненню чиїхось мрій та уникнути певних ситуацій, за яких ці мрії не могли б реалізуватися. Правильне визначення форм та видів мотивацій у волонтерів є запорукою ефективного управління волонтерськими проектами.

Незважаючи на значний потенціал волонтуризму в Україні як інструменту соціальної підтримки, громадянської мобілізації та відновлення постраждалих регіонів, доречно відзначити низку викликів, що ускладнюють його ефективне функціонування. Серед основних викликів слід виокремити зорієнтування частини волонтерів на отримання особистих емоційних вражень, прагнення до самореалізації або туристичних пригод, що іноді переважає над щирим бажанням допомагати. Досить часто фіксується короткостроковий характер перебування волонтерів у місцях реалізації проектів, що обмежує можливість досягнення сталого ефекту. Крім того, значна частина волонтерів не має належної підготовки для роботи у складних або кризових умовах, що знижує ефективність їхньої участі в ініціативах і може створювати додаткові труднощі для організаторів та місцевих громад. Як зазначає Дж. Вен волонтуризм стає важливим сегментом молодіжного туризму [20]. Проте, він має значний вплив на спільноту і стійкість вигоди для територіальних громад залишається під питанням.

З практичної точки зору, підтримка та розвиток волонтуризму залишатимуться актуальними й надалі, оскільки сучасний світ усе частіше стикається з глобальними соціальними та гуманітарними викликами. Наприклад, початок повномасштабного вторгнення росії в Україну у 2022 р. спричинив хвилю волонтерської мобілізації не лише всередині країни, а й в Європі, зокрема у сусідніх державах, наприклад, Литві, Латвії, Чехії, Польщі, де волонтуристи допомагали українським біженцям, транспортували гуманітарну допомогу та брали участь у проектах підтримки.

За сприяння таких міжнародних організацій як ООН, Червоний Хрест та інші із залученням світових держав-лідерів у галузі туризму й волонтерства Україні доречно виокремити з поміж інших такі напрями міжнародної співпраці, спрямовані на посилення цього явища як: створення нормативно-правових та економічних основ розвитку міжнародного волонтерства та волонтуризму на засадах партнерства з метою реалізації проекто-грантових програм та ініціатив із залученням освіченої молоді; розвиток smart-середовища, платформ-експертів для обміну досвідом між організаціями, які займаються волонтуризмом; підвищення рівня обізнаності громадян, особливо молодшого покоління, про існуючі волонтерські можливості, програми та ініціативи, що сприятиме більшій залученості та ефективності громадянської участі.

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Волонтуризм в умовах війни в Україні набуває глибокого змісту. Це один з різновидів громадської діяльності, котрий включає у себе, як обов'язкову складову, неприбуткову діяльність, час й працю на добровільній основі, що проводиться за межами постійного місця проживання. Волонтуризм, відкриваючи широкі перспективи для наукового осмислення, практичного вдосконалення та міжнародного партнерства, набуває подальшого розвитку на національному та світовому ринках послуг.

Author details (in English)**VOLUNTOURISM IN UKRAINE DURING THE RUSSO-UKRAINIAN WAR: REALITIES AND TRENDS****Lesia KOVALSKA**

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
201 B Halytska str., Ivano-Frankivsk,
76008, Ukraine
e-mail: lesia.kovalska@pnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7582-8249>

Oleksandr PARKHOMENKO

T.H. Shevchenko National University
«Chernihiv Colehium»
53 Hetmana Polubotka str., Chernihiv,
14013, Ukraine
e-mail: sasho1979turizm@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7939-9576>

Lyubov CHORNA

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
201 B Halytska str., Ivano-Frankivsk,
76008, Ukraine
e-mail: liubov.chorna@pnu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8959-3003>

Abstract. *The full-scale russian invasion of Ukraine in 2022 has led to significant changes in the country's tourism sector, resulting in the emergence of new types of tourism and forms of civic engagement. One such phenomenon is voluntourism – a combination of volunteering and travel aimed at supporting socially important initiatives, including assistance to the military and forcibly displaced persons; organizing and providing leisure and recreation for vulnerable groups of the population; as well as eliminating the consequences of hostilities, supporting national cultural heritage, and more.*

The article aims to assess the current state and development trends of voluntourism in wartime Ukraine by analyzing domestic and international practices. The study employs a comparative method, content analysis of institutional data, and case studies of volunteer initiatives. The authors identify a lack of comprehensive quantitative research on voluntourism and propose an initial attempt to address this gap.

The key findings highlight the evolution of the Ukrainian volunteer movement, presenting the country's recovery, the reaffirmation of Ukrainian identity, and the strengthening of national unity through the lens of voluntourism. The article provides an overview of academic definitions of the term "voluntourism," clarifying its conceptual boundaries. It identifies regional differences in the level of volunteer activity across Ukraine. The main forms of volunteering are classified, and the quantitative dynamics before and during the full-scale russian invasion are analyzed, along with the age structure and educational level of Ukrainian volunteers. The study also emphasizes international experience in promoting volunteerism and the role of national and international organizations in its development.

The scientific novelty lies in the contextualization of voluntourism within the realities of ongoing war and its positioning as a driver of social resilience and regional recovery. The practical value of the research is demonstrated through the identification of strategic priorities for integrating voluntourism into national recovery programs and civil society development.

Key words: voluntourism, war, volunteering, Ukraine, economy.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2025/25klvrat.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Kovalska, L., Parkhomenko, O. & Chorna, L. (2025) Voluntourism in Ukraine during the russo-ukrainian war: realities and trends. Socio-Economic Problems and the State (electronic journal), Vol. 32, no. 1, pp. 134-145. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2025/25klvrat.pdf>

Використана література:

1. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/baneryi/dlya-volonteriv/informatsiyi-materiali/795223.html>.
2. Каднічанський Д. А., Халілова О. М. Волонтерський туризм у мотивах туристичних подорожей. Сучасний контекст. *Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації*: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 6–7 квітня 2023 р.). Київ: КНУКІМ, 2023. С.167–170.

3. Карітас-spes. URL: <https://caritas-spes.org/ua>.
4. Ковальська Л. В. Волонтуризм в Україні. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2023 рік Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 1–5 квітня 2024 р., м. Івано-Франківськ*. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2024. С. 370–372
5. Косенко О. П., Литвинова Г. А. Волонтерський туризм або волонтуризм: нові маркетингові можливості для повоєнного розвитку України. *Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України: матеріали 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 листопада 2024 р. : у 2 ч. Ч. 1*. Харків: НТУ "ХПІ", 2024. С. 219–222.
6. Крапівіна Г. О. Волонтерство та волонтуризм: нестандартні форми зайнятості в туризмі. *Економічний вісник Донбасу*, 2018. № 2 (52). С. 175–182
7. Літопис природи Галицького національного природного парку. /За заг. ред. Маланюка В.Б. Галич, 2024. Т.18. С. 187–195.
8. Майже 50% українців займаються волонтерством – опитування. URL: <https://interfax.com.ua/news/press-conference/919252.html>
9. Міністерство молоді та спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/news/matvii-bidnyi-obhovoryv-z-hromadskymy-aktyvistamy-rozvytok-volonterstva>
10. Оpendатабот. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/volunteers-2024>
11. Реєстр волонтерів виріс у 2,5 рази за рік. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/real-volunteers-2023-12>
12. Спілка Форум на міжнародній зустрічі волонтерських організацій. URL: <http://www.union-forum.org/shablon-3-1/zmist-1/spysok-katehorii-1/152-spilka-forum-na-mizhnarodnii-zustrichi-volonterskykh-orhanizatsii.html>
13. Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>
14. Avolio B., Pardo E. Volunteer tourism: a systematic literature review. *SAGE*. URL: <https://doi.org/10.1177/21582440241260924>.
15. Bezuhla, L., Herasymenko, T., & Bieloborodova, M. Volunteering and volunteer tourism: challenges and realities. *Green, Blue and Digital Economy Journal*, 2022. № 3(2). P. 1–8. URL: <https://doi.org/10.30525/2661-5169/2022-2-1>
16. Butcher J. Volunteer tourism in the context of development thinking. *Tourist Studies*, 2024. Vol. 24(2). P. 152–171 URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/14687976241233851>
<https://doi.org/10.1177/14687976241233851>
17. Leslie Wearing S., Grabowski-Faulkner S. International volunteer tourism: one mechanism for development. URL: https://www.researchgate.net/publication/282614539_International_volunteer_tourism_One_mechanism_for_development
18. McGehee, N. G., & Santos, C. A. Social change, discourse and volunteer tourism. *Annals of Tourism Research*, 2005. № 32(3). P. 760–779 DOI: [10.1016/j.annals.2004.12.002](https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.12.002)
19. Wearing S. Volunteer tourism: experiences that make a difference, 2001. URL: <https://doi.org/10.1079/9780851995335.0000>.
20. Wen J. The impact of volunteer tourism: case study of Meixian team. *International journal of social sciences*. 2019. Vol. VIII. № 1/2019. P. 81–94. <https://doi.org/10.20472/SS.2019.8.1.007>

References

1. State Tax Service of Ukraine. (n.d.). *For volunteers: Informational materials*. <https://tax.gov.ua/baneryi/dlya-volonteriv/informatsiyi-materiali/795223.html>
2. Kadnichanskyi, D. A., & Khalilova, O. M. (2023). Volunteer tourism in the motives of tourist travel: The modern context. In *Hospitality, service, tourism: Experience, problems, innovations: Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference* (Kyiv, April 6–7, 2023) (pp. 167–170). Kyiv: National University of Culture and Arts.
3. Caritas-Spes. (n.d.). *Official website*. <https://caritas-spes.org/ua>
4. Kovalska, L. V. (2024). Volontourism in Ukraine. In *Proceedings of the Reporting Scientific Web-Conference of Lecturers, Doctoral and Postgraduate Students of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University* (April 1–5, 2024, Ivano-Frankivsk) (pp. 370–372). Ivano-Frankivsk: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. [Electronic edition].
5. Kosenko, O. P., & Lytvynova, H. A. (2024). Volunteer tourism or voluntourism: New marketing opportunities for Ukraine's post-war development. In *Marketing and organizational mechanisms of post-war development of Ukraine's hospitality and tourism industry: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference* (Vol. 1, pp. 219–222). Kharkiv: NTU "KhPI".
6. Krapivina, H. O. (2018). Volunteering and voluntourism: Non-standard forms of employment in tourism. *Economic Bulletin of Donbas*, (2), 175–182.
7. Chronicle of Nature of the Halych National Nature Park / Edited by V.B. Malanyuk. Halych, 2024. Vol. 18, P. 187–195.
8. Nearly 50% of Ukrainians are involved in volunteering – Survey. (n.d.). <https://interfax.com.ua/news/press-conference/919252.html>
9. Ministry of Youth and Sports of Ukraine. (n.d.). *Matvii Bidnyi discussed the development of volunteering with public activists*. <https://mms.gov.ua/news/matvii-bidnyi-obhovoryv-z-hromadskymy-aktyvistamy-rozvytok-volonterstva>
10. Opendatabot. (n.d.). *Volunteers 2024*. <https://opendatabot.ua/analytics/volunteers-2024>
11. Volunteer registry increased 2.5 times in one year. (n.d.). <https://opendatabot.ua/analytics/real-volunteers-2023-12>
12. Union Forum at the international meeting of volunteer organizations. (n.d.). <http://www.union-forum.org/shablon-3-1/zmist-1/spysok-katehorii-1/152-spilka-forum-na-mizhnarodnii-zustrichi-volonterskykh-orhanizatsii.html>
13. Ilko Kucheriv Democratic Initiatives Foundation. (n.d.). <https://dif.org.ua/>
14. Avolio, B., & Pardo, E. (2024) Volunteer tourism: A systematic literature review. *SAGE Open*. <https://doi.org/10.1177/21582440241260924>
15. Bezuhla, L., Herasymenko, T., & Bieloborodova, M. (2022). Volunteering and volunteer tourism: Challenges and realities. *Green, Blue and Digital Economy Journal*, 3(2), 1–8. <https://doi.org/10.30525/2661-5169/2022-2-1>
16. Butcher, J. (2024) Volunteer tourism in the context of development thinking. *Tourist Studies*, 24(2), 152–171. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/14687976241233851>
<https://doi.org/10.1177/14687976241233851>
17. Wearing, S. L., & Grabowski-Faulkner, S. (n.d.). International volunteer tourism: One mechanism for development. https://www.researchgate.net/publication/282614539_International_volunteer_tourism_One_mechanism_for_development

18. McGehee, N. G., & Santos, C. A. (2005) Social change, discourse and volunteer tourism. *Annals of Tourism Research*, 32(3), 760–779. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2004.12.002>
19. Wearing, S. (2001). *Volunteer tourism: Experiences that make a difference*. CABI Publishing. <https://doi.org/10.1079/9780851995335.0000>
20. Wen, J. (2019) The impact of volunteer tourism: Case study of Meixian team. *International Journal of Social Sciences*, 8(1), 81–94. <https://doi.org/10.20472/SS.2019.8.1.007>

© 2025 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
You are free to:
Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
Under the following terms:
Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
No additional restrictions
You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Puluj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

